

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-622061 - I/09/KMŁ/MW

00-090 Warszawa Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 22 827 64 53

Warszawa, 2.04.2012 r.

Pan

Bogdan Zdrojewski

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego

ul. Krakowskie Przedmieście 15/17

00-071 Warszawa

Kamersmy Serwie Ministrze

Od kilku lat trwają prace legislacyjne nad regulacją obszarów działalności jednostki i państwa, pozostających pod wpływem nowoczesnych technologii informacyjnych. Dzięki przemianom charakterystycznym dla kształtowania się społeczeństwa informacyjnego zmienia się sposób podejścia do tego procesu przez organy mające za zadanie dbać o spójność systemu prawa. Szczególnie obiecujące w tym zakresie jest wyodrębnienie w ramach administracji rządowej Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji.

Rzecznik Praw Obywatelskich niejednokrotnie wypowiadał się na temat powstałych w tym procesie projektów odnoszących się do ich potencjalnego wpływu na sferę praw i wolności człowieka i obywatela. Wśród dyskutowanych regulacji znajdował się projekt nowelizacji ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. - Prawo prasowe (Dz. U. Nr 5, poz. 24, ze zm.; dalej: prawo prasowe), który miał na celu znowelizowanie przepisów, które komplikują i po części destabilizują funkcjonowanie działalności prasowej oraz dostosowanie przepisów ustawy zarówno do zmian ustrojowych, jak i warunków oraz wyzwań technologicznych, z którymi obecnie mają do czynienia media. Potrzeba nowelizacji jest również powodowana koniecznością wykonania wyroków Trybunału Konstytucyjnego.

Z perspektywy polskiego ombudsmana kwestie te są nad wyraz istotne, ponieważ do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich nadal wpływają skargi, między innymi ze środowiska dziennikarzy, dotyczące niejasnej sytuacji osób korzystających z Internetu jako środka komunikacji.

Mimo jednak wcześniejszych deklaracji Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego odnośnie do przygotowywanego projektu prawa prasowego, który miał zostać przedstawiony do konsultacji pod koniec 2011 r., projekt taki nie został do tej pory upubliczniony, a nawet nie znalazł się w programie prac legislacyjnych Rady Ministrów na rok 2012. W dniu 27 lutego br. został jednak wniesiony pod obrady parlamentu senacki projekt nowelizacji prawa prasowego mający na celu zastąpienie usuniętych przez Trybunał Konstytucyjny z obrotu prawnego przepisów dotyczących sprostowania nowymi rozwiązaniami. W szczególności należy zauważyć, że w dniu 14 czerwca 2012 r. wchodzi w życie wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 1 grudnia 2010 r. (sygn. akt K 41/07), w którym Trybunał uznał za niezgodne z Konstytucją przepisy art. 46 ust. 1 oraz art. 31 i 33 Prawa prasowego. Pomimo upływu ponad 15 miesięcy od dnia ogłoszenia wyroku Trybunału Konstytucyjnego właściwy w tej sprawie resort nie przedstawił projektu ustawy wykonującej wyrok sądu konstytucyjnego. Z informacji przedstawionych przez Pana Ministra pismem z dnia 17 lutego 2012 r. (DWIM/322/12) wynika jedynie, że MKiDN opracowało projekt nowelizacji - Prawo prasowe, który został przekazany w dniu 20 stycznia 2012 r. do Kancelarii Prezesa Rady Ministrów z prośbą o procedowanie projektu ustawy z pominięciem etapu założeń.

Warto zauważyć, że we wcześniejszych propozycjach Ministerstwa z dnia 8 grudnia 2010 r. projektowano usunięcie z Prawa prasowego instytucji odpowiedzi uregulowanej w przepisie art. 31 pkt 2 ustawy, odnoszącej się do stwierdzenia zagrażającemu dobrom osobistym, a pozostawienie wyłącznie sprostowania jako zaprzeczenia lub wniesienia zastrzeżeń do informacji nieścisłej lub nieprawdziwej zawartej w prasie. Tymczasem propozycja Senatu przewiduje rezygnację z germańskiego modelu zakładającego możliwość odniesienia się jedynie do faktów. Wniesiony pod obrady Senatu projekt ustawy o zmianie ustawy - Prawo prasowe z dnia 27 lutego 2012 r. (druk nr 63) zakłada rezygnację z prasowej instytucji sprostowania i pozostawienie jedynie instytucji odpowiedzi, która ma odnosić się zarówno do faktów podanych w materiale prasowym lub zawartych w nim ocen.

Taka propozycja wydaje się bardziej nawiązywać do francuskiego modelu polemicznego, który umożliwi podejmowanie na łamach prasy dyskusji z dziennikarskimi ocenami i opiniami (J. Sobczak, *Prawo prasowe. Komentarz*, Warszawa 2008, s. 761). Warto zwrócić uwagę, że ta ostatnia propozycja spotkała się z bardzo krytycznym stanowiskiem partnerów społecznych, w tym np. Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka. W opinii Rzecznika uwagi te powinny zostać w staranny sposób rozważone. Należy dodatkowo zauważyć, że w projekcie tym pozostawia się sankcję karną w postaci grzywny w stosunku do osób uchylających się od opublikowania odpowiedzi bądź komentujących tekst odpowiedzi w tym samym numerze lub programie, co budzi zarówno wątpliwości konstytucyjne, jak i wątpliwości co do zgodności z Europejską Konwencją Praw Człowieka, szczególnie w kontekście orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu.

W tym kontekście należy zauważyć, że pomimo bliskiego upływu, najdłuższego możliwego do wyznaczenia przez Trybunał Konstytucyjny, terminu odroczenia utraty mocy obowiązującej uznanych za niezgodne z Konstytucją przepisów, zarówno obywatele korzystający ze środków ochrony prawnej przewidzianych w Prawie prasowym, jak i podmioty zobowiązane do stosowania tych przepisów, czyli redakcje i dziennikarze, nie wiedzą, jaki stan prawny obowiązywać będzie po dniu 14 czerwca 2012 r., i to zarówno w kwestii szczegółowych przepisów, jak i w zakresie podstawowego zagadnienia wyboru modelu ochrony prawnej.

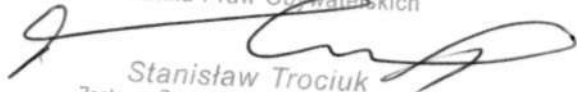
W związku z powyższym, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz.147 ze zm.), zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o udzielenie informacji o aktualnych propozycjach i stanowisku Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego odnośnie do nowelizacji prawa prasowego.

Jednocześnie, w ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich, należy uznać za zasadne kontynuowanie prac legislacyjnych nad zmianą obowiązującego kształtu prawa prasowego, ze szczególnym uwzględnieniem dostosowania go do realiów społeczeństwa informacyjnego i zapewnienia pełnej ochrony wolności wszystkich podmiotów korzystających z komunikacji internetowej. Warto jednak, aby przygotowana reforma była spójna, przemyślana i odnosząca się do wszystkich aspektów, które wymagają zmiany.

Będę wdzięczny zatem także za poinformowanie Rzecznika o wszelkich inicjatywach i działaniach podejmowanych w tym zakresie.

Z poważaniem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich